

Globaliseringens påverkan på staters fiskala kapacitet

En kvantitativ undersökning av OECD.

LUNDS UNIVERSITET

Alexander San
Jonatan Jansson Tölöberg

Abstract

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur fenomenet globalisering påverkar statskapaciteten i OECD-länderna, närmare bestämt den fiskala kapaciteten. Vi undersöker således om det finns en samvariation mellan graden av globalisering och graden av intäkter som OECD-länder kan hämta in. Vår hypotes är att ökad globalisering leder till ökad fiskal kapacitet för OECD-länderna. Vi utgår ifrån teorier om skuggeekonomi och skattekonkurrens där teorin säger att globalisering leder till minskad skuggeekonomi men en ökad skattekonkurrens och genomför sedan en statistisk undersökning där ländernas värden mäts över tid. Vårt material består av data från KOF globalization Index och information om OECD-länders skuggeekonomi från Ceyhun Elgin och O'guz Oztunalı vid Bogazici University, samt data om OECD-länders skattesatser från Government Revenue Dataset (GRD). Genom två regressionsanalyser visar vi att OECD-länder med högre nivåer av globalisering visar på minskad skuggeekonomi, samt högre nivåer av skattesatser. Uppsatsens resultat kan alltså sammanfattas med att globalisering leder till ökad fiskal kapacitet för OECD-länder.

Nyckelord: Globalisering, statskapacitet, fiskal kapacitet, OECD, skattekonkurrens, skuggeekonomi

Antal ord: 5042

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Globalisering	2
1.2 Statskapacitet	3
1.3 Syfte och frågeställning	4
1.4 Disposition	4
2 Teori	5
2.1 Leder globalisering till minskad skuggekonomi?	5
2.2 Leder globalisering till ökad skattekonkurrens?	7
2.3 Hypotes	9
3 Metod och material	10
3.1 Metodval	10
3.1.1 Operationalisering	10
3.2 Material	11
3.3 Avgränsning	12
4 Empirisk analys	13
5 Slutsatser och diskussion	16
5.1 Slutsatser	16
5.2 Diskussion	17
6 Referenser	19

1 Inledning

“These developments suggest that individual Member States’ freedom to structure their own taxation systems has diminished, and that they have in part reacted to the threat of fiscal degradation by shifting the tax burden [...] Clearly, reversing this trend should be a priority.” (EU 1996).

“Finally globalisation is creating new challenges in the field of tax policy” (OECD 1998).

Globaliseringen har inneburit stora förändringar för världens nationer, detta har föranlett nya frågeställningar inom den statsvetenskapliga litteraturen (Caramani 2017, s. 423). Den har lett till en rad förbättringar men det finns även en oro för vilka negativa konsekvenser som globaliseringen har inneburit. Ovanstående citat visar internationella organisationer som ser staters förmåga att ta upp skatter som ett område som är problematiskt. Vi skall i denna uppsats undersöka hur detta samband ser ut.

Förr i tiden hade styrena förvisso en så gott som obegränsad befogenhet att besluta vad de ville men deras kontroll över territoriet och medborgarna var för bristfällig för att se till att besluten sedermera klarades av att implementeras till någon tillfredställande grad. Men genom framväxten av mer byråkratiska samhällen och större möjligheter till informationsinsamling ökade statens kapacitet att implementera sina beslut (Mann 1984, s. 189). När det i de tidigare staterna var relativt enkelt att försvinna under ytan hade staten numera genom folkbokföring och andra register plötsligt fått en större kontroll över medborgarna och det blev genast närmast omöjligt att undkomma sina skyldigheter. Men i den moderna globaliserade världen, där både människor och kapital lättare kan förflyttas över nationsgränser, har staten möjlighet till information och kontroll återigen förändrats. Företag kan i större utsträckning planera sin verksamhet för att minimera deras skatter och andra åtaganden, illegal arbetskraft har större möjlighet att passera obemärkt över gränser. Samtidigt har även stater större möjlighet att överskrida nationsgränser genom en ökad politisk integrering och samarbete.

Sammanfattningsvis har vi alltså skäl att tro att globaliseringen kan ha medfört en förändring hos statskapaciteten, i synnerhet den fiskala kapaciteten.

Vi har därför undersökt globaliseringens påverkan på två områden som rör staters förmåga att utvinna skatter. Dels storleken på staters skuggekonomi och dels förekomsten av fenomenet skattekonkurrens eller "race to the bottom". Resultatet i vår undersökning ger visat att globaliseringen kan ha lett till en ökad fiskal kapacitet i OECD-länderna.

1.1 Globalisering

Globalisering är namnet på den process där världens stater i allt högre utsträckning sammankopplas och integreras med varandra. Detta sker genom att nationsgränserna mer och mer suddas ut och öppnar för såväl samarbete som ömsesidig påverkan och beroende stater emellan. Globalisering är ett abstrakt begrepp som påverkar en mängd olika dimensioner av samhället vilket gör det svårt att både definiera och sedermera mäta. Vi har här försökt konkretisera de aspekter av globaliseringen som är väsentliga för vår uppsats, nämligen den ekonomiska globaliseringen och den politiska globaliseringen.

I FN:s publicering *Manual on Statistics of International Trade in Services*, framtagen av FN, EU, IMF, OECD, UNCTD och WTO definieras globalisering på följande vis:

"The term globalization is generally used to describe an increasing internationalization of markets for goods and services, the means of production, financial systems, competition, corporations, technology and industries. Among other things, this gives rise to increased mobility of capital, faster propagation of technological innovations and an increasing interdependency and uniformity of national markets." (Förenta nationerna 2002 s.170)

Denna definition tar upp de relevanta aspekterna av ekonomisk globalisering men utelämnar den process där hur stater i allt högre utsträckning integreras även på det politiska planet. I vilken omfattning internationellt politiskt samarbete genomförs ger oss graden av politisk globalisering i världen.

Det fristående organet Global policy forum exemplifierar politisk globalisering som:

“Under globalization, politics can take place above the state through political integration schemes such as the European Union and through intergovernmental organizations such as the International Monetary Fund, the World Bank and the World Trade Organization. Political activity can also transcend national borders through global movements and NGOs. Civil society organizations act globally by forming alliances with organizations in other countries, using global communications systems, and lobbying international organizations and other actors directly, instead of working through their national governments.” (Global policy forum).

Dessa båda globaliseringsprocesser har sannolikt olika påverkan på staters fiskala kapacitet. Hur dessa interagerar med varandra kommer avgöra vilka slutsatser vi kan dra om hur globaliseringen påverkar staters fiskala kapacitet.

1.2 Statskapacitet

Begreppet statskapacitet syftar till att mäta staters förmåga genomföra sin politik i praktiken. Den implicita innebörden blir följaktligen att en skillnad görs mellan staters formella makt och befogenheter, och makten att faktiskt få saker och ting gjorda. Den mest inflytelserika texten i framtagandet av idén om att skilja staters formella makt mot den faktiska förmågan att genomföra beslut tillskrivs Michael Mann och hans artikel *The autonomous power of the state: it's origins, mechanisms and results* (1984). I den introducerar Mann en distinktion mellan det han kallar för *despotisk makt*, befogenheten hos stater att ta vilka beslut de vill oemotsagda, och *infrastrukturell makt*, kapaciteten hos stater att implementera sina politiskt tagna beslut inom sitt territorium (Mann 1984, s.189). Det är utifrån denna definition vi härleder begreppet statskapacitet.

Denna teori har sedermera utvecklats och metoder för att mäta statskapaciteten har introducerats. Berwick och Christia anser att det är mest givande att fokusera på vilka sorters aktiviteter stater vill använda sin kapacitet till (2018). De delar in dessa i tre kategorier: staters förmåga att utvinna resurser, statens relation till civilsamhället och förmågan att på så sätt leverera en effektiv byråkrati och administration samt graden av samtycke och förtroende hos aktörerna som ska implementera besluten (Berwick & Christia 2018, s. 75–76). Samtliga dessa

kategorier är naturligtvis intressanta områden för att mäta graden av statskapacitet men i den här uppsatsen tänker vi avgränsa oss till den förstnämnda, staters förmåga att extrahera resurser, som vi hädanefter kommer att kalla *fiskal kapacitet*. Fiskal kapacitet kan uttryckligen ses som staters förmåga att beskatta varor och tjänster inom statens jurisdiktion, vilket inrymmer allt från skatter på försäljningar, men även på vinster, inkomst och kapital. Staters förmåga att utvinna resurser, huvudsakligen genom skatter, är en av de mest fundamentala aspekterna av statskapaciteten då den är nödvändig för att finansiera den övriga delen av statens uppgifter. Även Hillel föreslår skatter som ett område att studera för att mäta staters förmåga att implementera sina policys (Hillel 2008, s. 244).

Vi är alltså intresserade av att mäta hur staters förmåga att utvinna skatteintäkter har förändrats över tid, men varför tror vi att globalisering kan vara en förklarande variabel?

1.3 Syfte och frågeställning

Vårt syfte med uppsatsen är alltså att undersöka huruvida det går att styrka ett orsakssamband mellan globalisering och fiskal kapacitet i våra analysenheter. Vad stater vill och inte vill göra är naturligtvis upp till de själva. Frågan om vad stater *kan* göra är däremot allvarligare och om vi kan visa på ett signifikant samband mellan globaliseringen och den fiskala kapaciteten i OECD-länder kan vi dra slutsatser om staters statskapacitet har förändrats. Vår frågeställning lyder:

- *Hur har globaliseringen påverkat den fiskala statskapaciteten i OECD-länderna?*

1.4 Disposition

Vi kommer inledningsvis gå igenom teorin som finns att tillgå på våra valda områden. Därefter kommer vi, mot bakgrund av teorierna utforma vår frågeställning och hypotes som vi sedan prövar i en regressionsanalys på OECD-länderna över tid.

2 Teori

Vår teoretiska utgångspunkt i denna uppsats utgår ifrån två teoretiska perspektiv. Dessa är att ökad globalisering leder till ökad fiskal statskapacitet genom minskad skuggeekonomi och möjligtvis en minskad skattekonkurrens via förändrade skattenivåer på inkomst, vinster och kapitalinkomster.

2.1 Leder globalisering till minskad skuggeekonomi?

När vi satt och undersökte olika typer av statskapacitet, kom vi över Mattias Otterviks forskning. Ottervik föreslår att man bör mäta statskapacitet utifrån staters förmåga att lyckas beskatta sin befolkning. Skuggeekonomin i relation till statens ekonomi i helhet ger en fingervisning på graden av statskapacitet – ju lägre skuggeekonomi, desto högre statskapacitet förmodas staten inneha (Ottervik 2013, s. 9–11).

Skuggeekonomin beskriver Elgin och Öztunali som ”ekonomisk aktivitet som tar plats utanför både offentliga byråkratiska-, och även privata sektorn” och även ”lagliga varor som inte uppfyller lagkrav” (Hart respektive Ihrig & Moe citerad av Elgin & Öztunali 2012, s. 2). Mot bakgrunden av detta, kommer vi att utgå från Elgin och Öztunalis definition i fortsättningen av uppsatsen, när vi talar om skuggeekonomi.

Något som går att slå fast är att informell ekonomi, även kallad skuggeekonomi förekommer i alla stater, men graden av skuggeekonomi förändras med tiden, och kan påverkas av flertalet faktorer. Gradens av öppenhet till internationell handel kan vara en möjlig faktor (Elgin & Öztunali 2012, s. 2), vilket passar in i FN:s definition av globalisering (Förenta nationerna 2002 s.170).

Ekonomerna Leandro Medina och Friedrich Schneider menar att skuggeekonomin finns eftersom individer är rationella varelser. Människor som agerar i skuggeekonomin, väljer att göra detta efter en avvägning av riskerna. Sannolikheten att åka fast och bli straffad, samt vinsterna avgör om det är värt att stiga över tröskeln till den informella ekonomin. De säger

även att detta har med arbetsmarknaden att göra. Högre skatter på arbete leder till starkare incitament att vilja gå över till skuggekonomin (Medina & Schneider, 2018, s. 5). Utifrån Medina och Schneiders forskning, finns det en fingervisning att politisk globalisering har en påverkan på skuggekonomin, i alla fall på ett arbetsmarknadspolitiskt plan.

Blanton m.fl. skriver om hur ekonomisk öppenhet och deltagande i IMF-program påverkar skuggekonomin för 145 länder från 1971 till 2012. Deras hypotes är att ökad ekonomisk öppenhet leder till en minskning av skuggekonomin för stater. Med mer ekonomisk öppenhet syftar Blanton m.fl. på att minska antalet handelsbarriärer av olika slag, detta ska enligt de leda till färre incitament för individer att vilja agera i skuggsektorverksamhet som exempelvis smuggling. Genom att riva barriärer, finns det längre inte en vinst med att fuska – löftet om att göra vinst genom att undvika skatt finns således inte kvar (Blanton m.fl., 2018, s. 313). Vidare argumenterar Blanton m.fl. att deltagande i global produktion och leveranskedjor är ett bra sätt att minska skuggekonomin, vilket de kallar ”climb to the top-effekt”. Det går till genom att handelsbarriärer och protektionistiska spelregler tas bort, vilket ska leda till att multinationella företag ökar sitt intresse att etablera sig i landet. Effekten av detta är att mer humankapital kommer efterfrågas, och därmed även incitament för folk att söka jobb hos dessa företag och börja jobba legalt inom den formella sektorn. Staten minskar på så sätt sin skuggekonomi. Både företag och staten tjänar på detta, eftersom folk inte behöver smuggla in diverse produkter från de stora multinationella företagen, samtidigt som företaget får etablera sig på en ny marknad (Blanton m.fl., 2018, s. 313–314). Ekonomisk deltagande kan också leda till det omvända, nämligen att länder som deltar i IMF-program drabbas av högre skuggekonomier. Blanton m.fl. menar att länder som deltar i ett IMF-program med syfte att få hjälp att etablera sig globalt, oftast behöver gå med på tuffa krav: minska sin offentliga sektor och sociala utgifter, samt göra stora arbetsmarknadsreformer, vilket syftar till att minska den inhemska efterfrågan på varor och tjänster. Kraven är oftast förhandlingsbara men medför ändå problem för den deltagande landet. Landet minskar sin ekonomiska utveckling på kort sikt, vilket i sin tur ökar arbetslösheten. Det stora problemet är att landet förlorar sin statskapacitet, då nedskärningar i offentliga sektorn görs. Detta menar Blanton m.fl. kan leda till ett ökat incitament att vilja jobba i skuggsektorn – eftersom kontroller inte är lika rigorösa från myndigheternas håll (Blanton m.fl. 2018, s. 315). En undersökning har även gjorts, som bekräftar hypoteserna. IMF-

programmen har sedan dess hårt kritiserats för att driva en alltför ”neoliberal” policy som leder till flertalet negativa konsekvenser som tidigare nämnts (Blanton m.fl., 2018, s. 325).

Aziz N. Berdiev och James W. Saunoris kommer fram till att politisk globalisering har en viktig roll i staters skuggekonomi. Politisk globalisering leder till att fler stater väljer att delta i internationella samarbeten och ingå avtal och medlemskap i internationella organisationer, såsom FN:s säkerhetsråd, IMF, NATO. Detta leder i sin tur till att man kan påverka skuggekonomins omfattning, vilket sker till följd av att stater lär sig av varandras framgångsrika policys och stärker sina egna institutioner (Berdiev & Saunoris, 2017, s. 239) Detta liknar samarbetet i OECD, där stater delar med sig av information mellan varandra (Nationalencyklopedin 1, 2020). Något som också framkommer i Berdievs och Saunoris forskning är att den ekonomiska- och sociala globaliseringen inte har någon signifikant effekt på globaliseringen, till skillnad från den politiska globaliseringen (Berdiev & Saunoris, 2017, s. 239).

Mönstret som går att urskilja i dessa studier är att den rådande teorin förutspår att en ökad grad av ekonomisk- och politisk globalisering leder till en minskad grad av skuggekonomi, men detta är inte helt entydigt – det finns globalisering som slår fel, likt fallen med IMF-program, dock utgörs deltagande länder oftast av stater som inte kunnat etablera sig globalt, något som inte berör OECD-länder i någon högre grad.

2.2 Leder globalisering till ökad skattekonkurrens?

När vi försökte få en överblick av vilka områden som var lämpliga att skriva om gällande globaliseringens påverkan på staters förmåga att ta upp skatter insåg vi att en av de största farhågorna verkade gälla att globalisering leder till skattekonkurrens, närmare bestämt fenomenet som fått namnet “race to the bottom”. Innebörden är att en ökad ekonomisk integrering leder till att stater tvingas till allt lägre skattenivåer på i synnerhet kapitalinkomst och företagsvinster. På grund av den stora rörligheten i kapital har kapitalägare stor möjlighet att välja att investera i länder med lägst skattenivåer. Därför tvingas stater till att sänka skatterna under varandras nivå för att kunna locka till sig investerare, uppmuntra till finansiella

placeringar i landet samt att behålla inhemsk produktion. Det är alltså globaliseringens effekt i form av konkurrens mellan stater om kapital som är mekanismen som leder till försämrade möjligheten för staten att ta upp skatt, åtminstone i kapitalstarka stater som de i OECD (Bretschger & Hettich 2002). Sambandet mellan en ökad ekonomisk integration och staters förmåga att skatta enligt deras egna önskemål är därför en relativt väl dokumenterad fråga inom den ekonomiska vetenskapen. Den rådande uppfattningen enligt skattekonkurrens litteraturen är som sagt att en ökad integrering leder till lägre skattenivåer på framförallt kapitalinkomster och företagsvinster. Vi upptäckte dock att empirin inte var helt entydig.

I Adams, Kammas och Lagous meta-analys av 20 empiriska undersökningar av hur globalisering påverkar kapitalinkomstskattenivåer kommer de fram till att hur man har valt att mäta kapitalskattenivåernas förändring inte verkar ha påverkat resultaten nämnvärt (2013). Däremot har studiernas olika val av operationalisering av globaliseringens effekt haft stor påverkan på utfallet. De undersökningar som bara tar hänsyn till integreringen av den internationella marknaden, det vill säga endast de ekonomiska faktorerna, drar slutsatser om ett starkt negativt samband mellan globalisering och staters förmåga att skatta efter deras egna önskemål. I de undersökningar som använder ett mer sofistikerat mått på globalisering, bland annat just Dreher's index, som även vi tänker använda, är resultaten dock inte fullt så negativa, vissa talar till och med för ett positivt samband (Adams m.fl. 2013). Det verkar alltså som att någonting i den politiska globaliseringens påverkan på skattekonkurrensen motverkar den negativa effekt som uppstår till följd av den ekonomiska globaliseringen.

Bretschger och Hettich visar i sin studie på ett starkt negativt samband mellan ekonomisk integration och effektiva skattenivåer på såväl företagsskatter som kapitalinkomster i OECD-länderna (2002). Många av de undersökningar som har gjorts på området karaktäriseras dock av att de liksom, Bretschger och Hettichs, räknas ut med matematiska former enligt internationell ekonomisk teori, där globaliseringen enbart operationaliseras genom omfattningen på ekonomiskt kvantifierbara faktorer, såsom handel och kapitalflöden. Det är mer sällsynt att man istället väljer att korrelera skattenivåerna med något slags mått på globalisering i stort med all sin övriga påverkan. Dreher prövar i sin studie sambandet mellan kapitalskattenivåer i OECD-länderna och ett globaliseringsindex som han själv har utvecklat (2006). I sin studie resonerar han om att hotet om en ökad skattekonkurrens, och de potentiellt

negativa effekterna av detta, leder till incitament för länder att öka det politiska samarbetet sinsemellan. Han nämner EU:s miniminivå för moms som ett konkret exempel där länder tillsammans har kommit överens om en viss skattenivå och menar att liknande skattepolicysamarbeten skulle vara möjligt även på andra områden genom både formella och informella samarbeten (Dreher 2006). Dreher's hypotes är därför att den ekonomiska respektive den politiska integreringens effekt på skattekonkurrensen motverkar varandra. Han argumenterar mot bakgrund av detta att en empirisk analys av globaliseringens effekt inte är komplett om man inte även tar hänsyn till effekten som den politiska (och i viss mån sociala) integreringen har. Dreher kommer i sin undersökning på OECD-länderna fram till att det finns ett stort *positivt* samband mellan globaliseringen och kapitalinkomstskatter, alltså att skattenivåerna ökar.

2.3 Hypotes

Mot bakgrund av dessa teorier har vi alltså skäl att anta att det finns ett positivt samband mellan globalisering och fiskal kapacitet. I fallet med skuggekonomin pekar teorin på att det finns ett negativt samband mellan globalisering och nivå på skuggekonomin, vilket skulle innebära en förbättrad fiskal kapacitet. I fallet med skattenivåer är det lite mer oklart men undersökningar som studerar samvariation med globalisering på liknande sätt som vi gör har noterat ett positivt samband mellan globalisering och kapitalinkomstskatter, vilket även det skulle innebära en, om inte förhöjd så åtminstone avsaknaden av en negativ påverkan på fiskal kapacitet. Vår hypotes är således att en ökad grad av globalisering kommer leda till en större fiskal kapacitet i OECD.

3 Metod och material

3.1 Metodval

För att undersöka om detta samband stämmer har vi valt att genomföra en statistisk regressionsanalys. Denna uppsats har även en kvantitativ karaktär för att kunna göra plats för en större undersökning med flera länder, vilket passar en studie som avhandlar globalisering. Fler länder medför mer information och möjlighet till generaliserbarhet. Urvalet på OECD-länder passar även uppsatsen, då dessa rika länder, i stor grad är globaliserade och beroende av globalisering i nutid. Detta har nödvändigtvis inte varit fallet hela tiden, vilket föranlett uppsatsen till att använda sig av ett material som sträcker sig en längre tid tillbaka.

Generaliserbarhet är enligt Esaiasson en viktig del av forskningen, och rent av menar han att forskning bör anamma generaliserande ambitioner. Genom generaliserbarhet kan man hitta återkommande samband, mönster och regelbundenheter. Detta ideal bör genomsyra forskningen, men är inte alltid uppnåelig (Esaiasson m.fl. 2017, s. 28–29).

Efter analyserna ska resultatet fastställas och förhoppningsvis kunna dra slutsatser om globaliseringens påverkan på OECD. Detta resultatet blir sedan ny empiri och bör kunna ses som ett generaliserbar resultat för kapitalstarka länder (och en fingervisning för framtida växande ekonomier).

3.1.1 Operationalisering

Vi har alltså valt att operationalisera fiskal kapacitet, staters förmåga att beskatta befolkningen, dels som omfattningen på skuggekonomin i våra analysenheter, dels om förekomsten av skattekonkurrens. Enligt vår hypotes borde en ökad globalisering leda till en minskning av skuggekonomin omfattning. Om människor som tidigare har arbetat svart, och inte betalat skatt till staten istället etablerar sig inom den formella ekonomin måste statens förmåga att utvinna resurser från medborgarna anses ha förbättrats. Den andra delen av vår hypotes rörde

att globaliseringen, baserat på den senaste empirin, *inte* bidrar till en ökad skattekonkurrens och en urholkad skattebas, till skillnad mot vad teorin traditionellt sätt har påstått. Förekomsten av skattekonkurrens får nog ses som en mer indirekt påverkan på staters fiskala kapacitet. Men vi hävdar att om stater inte kan beskatta på det sätt de önskar, på grund av förekomsten av något slags yttre tryck, kan det anses utgöra en försämring av den fiskala kapaciteten.

3.2 Material

Globalisering som process kommer i flera olika skepnader och är inte helt lätt att mäta. För att fånga upp de olika aspekterna av globalisering, vilket rekommenderades i teorin, har vi valt att utgå ifrån ett sammanställt index snarare än någon eller några enskilda indikatorer i vår empiriska undersökning. Vi beslutade oss för vår KOF globaliserings index framtaget av Alex Dreher (2006) som publiceras av den ekonomiska institutionen vid universitet ETH Zürich. Indexet mäter och rangordnar ett urval av världens länder utifrån hur globaliserade de anses vara. Mätningen av indexet utgörs av en mängd olika indikatorer som delas in i tre kategorier: ekonomisk, politisk och social globalisering. Länderna graderas därefter utifrån en 100-gradig skala där 0 är minst och 100 är mest globaliserat. Genom att använda detta index för vi ett mer omfattande mått på globaliseringens påverkan och begränsar oss inte till en viss dimension. Exempel på indikatorer som har används är: antal ambassader i landet, antal internationella avtal påskrivna, antal telefonsamtal till utlandet, förekomsten av handelshinder, antalet McDonalds-restauranger i landet etc. (Dreher 2006). Vi har observerat att detta index har använts i tidigare forskning om globaliseringens påverkan både på skuggekonomi och skattekonkurrens t.ex. Berdiev & Saunoris (2017), respektive Dreher (2006).

Det finns flertalet metoder att använda sig av, när man vill få fram siffror om staters skuggekonomier. Vi har observerat att olika metoder kan få stor effekt på resultaten, beroende på vilka faktorer man vill fånga upp i sin undersökning. Vi resonerar att även om de absoluta värdena kan skilja sig något så borde den relativa trenden över tid vara relativt snarlik. Vi har använt oss av data om OECD-ländernas skuggekonomi från Ceyhan Elgin och Özgür Öztunalı (2012). Anledningen till att vi valde att använda oss av Elgin och Öztunalı

uträkningar är på grund av att deras data är ett av de längsta som finns att tillgå, vilket sträcker sig från 1950 till 2009 (Elgin & Öztunali 2012, s. 1). Elgin och Öztunalis egna tillvägagångsätt att räkna ut 162 länders skuggekonomi visar att deras siffror ändå är snarlika andra forskares beräkningar. Bland annat har deras siffror mellan 1999–2007 en korrelation på 0,987 med siffror från forskare vid världsbanken, som tillämpar MIMIC-metoden (Schneider m.fl., 2010, s. 35; Elgin & Öztunali, 2012, s. 23–48). Dock bör detta material med hänvisning till liknande beräkningar från andra modeller kunna påvisa att det skett en minskning av skuggekonomin överallt i en generell kontext under längre perioder (Elgin & Öztunali, 2012, s. 11; Medina & Schneider, 2018, s. 28), därmed bör även urvalet på just Elgin och Öztunalis siffror kunna ses som ett ”typiskt” material och tillräckligt adekvat (Esaiasson m.fl. 2017, s. 226).

Vår data för analysen av skattekonkurrens är hämtad från Government Revenue Dataset (GRD) som publiceras av United Nations University. Datan mäter storleken på skatter på inkomst, vinst och kapitalinkomster som procent av BNP. Datan mäter den totala skattenivån inklusive individer och företag exkluderat sociala avgifter. Vi hade även kunnat välja att mäta en viss typ av skatt, vilket hade haft både fördelar och nackdelar. Kapitalinkomstskatter exempelvis innefattar skatt på fastigheter vilket till skillnad från övriga form av kapital inte går att flytta över landsgränser (Bretschger & Hettich 2002).

3.3 Avgränsning

Vi har valt att avgränsa oss till enbart OECD-länderna som våra analysenheter. Organisation for Economic Co-operation and Development, förkortad till OECD, är en internationell organisation bestående av 36 länder, vars mål är att samarbeta och främja ekonomisk utveckling mellan medlemsländerna. Samarbetet sker genom bland annat utbyte av information sinsemellan genom bland annat rapporter och konjunkturprognoser, för att länderna sedan ska kunna dra lärdomar från varandra och uppnå slutmålet, med en långsiktig ekonomisk tillväxt, sysselsättning, samt utökad världshandel på rättvisa villkor (Nationalencyklopedin 1, 2020). OECD-samarbetet har sin grund i föregångaren OEEC (Organisation for European Economic Co-operation), som bildades 1948 för att förenkla administreringen av Marshallplanen efter

andra världskriget (Nationalencyklopedin 1, 2020). Genom Marshallplanen kunde USA hjälpa en stor del av Europa att komma tillbaka på sina fötter genom ekonomiska bistånd (Nationalencyklopedin 2, 2020). Detta samarbete kom sedan att fortsätta genom bildandet av OECD, dock med fler länder som medlemmar och en ny agenda på ritbordet (Nationalencyklopedin 1, 2020). Förändringsprocessen som tog fart kan ses som en del av globalisering, där stater knyts samman i ömsesidiga beroendeförhållanden (Nationalencyklopedin 3, 2020).

OECD-länderna är de länder där globaliseringsprocessen har gått längst och torde därigenom ha fått störst påverkan. OECD-länder är dessutom relativt kapitalstarka och Teorin om skattekonkurrens förutsäger att på grund av kapitalets rörlighet är det dessa skatter som påverkas mest. Även här borde alltså globaliseringens ha störst effekt på OECD. OECD har även aktivt arbetat mot vad de anser vara skadlig skattekonkurrens och vår analys kan ge en fingervisning om hur väl detta har lyckats.

4 Empirisk analys

För att besvara vår frågeställning har vi genomfört två bivariata regressionsanalyser. Vi kommer presentera vårt resultat som två spridningsdiagram för att visualisera eventuella samband, där varje punkt utgör värdet för ett land under ett år. Vi kommer även presentera statistik för korrelation och signifikans. Om vår hypotes om ett negativt samband mellan globalisering och skuggekonomi kommer vi i diagram 1 se ett mönster där en ökning av värdet på X-axeln (vår förklarande variabel, globalisering) motsvarar en minskning på värdet på Y-axeln (vår beroende variabel, graden av skuggekonomi). Om vår hypotes om ett positivt samband mellan globalisering och skattevolymen stämmer kommer vi se det motsatta i diagram 2, en ökning av värdet på X-axeln (vår oberoende variabel, globalisering) kommer då motsvara en ökning av värdet på Y-axeln (vår beroende variabel, skattenivåer på inkomst, vinster och kapitalinkomster).

Diagram 1.

Spridningsdiagram över samvariation mellan globalisering och storleken på skuggekonomi i OECD-länderna

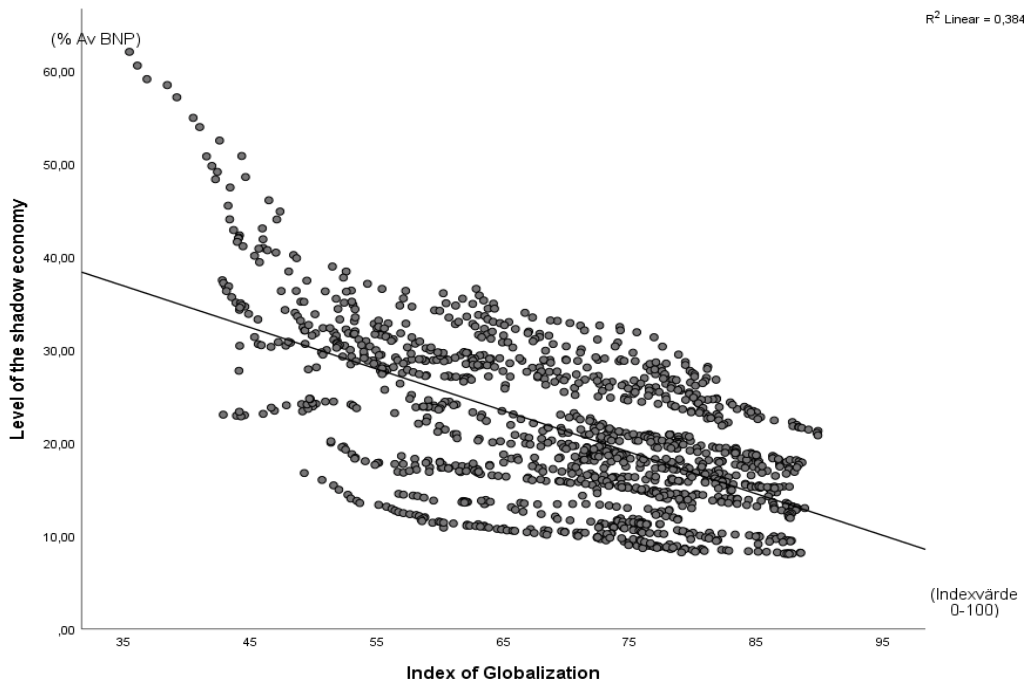

Diagram 2.

Spridningsdiagram över samvariation mellan globalisering och skatter på inkomst, vinst och kapitalinkomst

Ur Diagram 1 kan vi mycket riktigt utläsa ett negativt samband mellan graden av globalisering och skuggekonomin då ett *högre* värde på X-axeln motsvarar ett *lägre* värde på Y-axeln. Dessutom ser vi att sambandet är relativt starkt vilket är en fördel när vi drar våra slutsatser då det ger ett starkare stöd till att vår hypotes stämde.

Diagram 2 är inte lika tydligt. Diagrammet visar på ett positivt samband mellan globalisering och skatteintäkter då ett *högre* värde på X-axeln motsvarar ett *högre* värde på Y-axeln. Sambandet är dock svagt, för svagt för att vi skall kunna dra några konklusiva slutsatser om ett negativt samband verkligen föreligger. Dock kan man inte på något sätt utifrån diagrammet tolka in ett negativt samband. Det ger oss större skäl att ifrågasätta de teoretiska förutsägelseerna om en ökad skattekonkurrens. Hade globaliseringen lett till ökad skattekonkurrens hade diagrammet istället visat ett negativt samband.

Sammantagna är resultaten i de båda diagrammen i linje med vad vi förväntade oss utifrån vår hypotes, eftersom båda resultaten visade de sambanden som vi hade förutsagt. Vidare gör vårt val av metod att vi har utgått från en stor mängd fall i vår analys vilket stärker vårt påstående om att samband föreligger. Vidare gör vårt val att använda två operationella indikatorer att validiteten på vårt resultat höjs. Eftersom vi kan styrka att sambandet gäller på flera olika områden.

Vi är intresserade av två värden när vi gör vår regressionsanalys. Dels koefficienten, som förklarar vilken förändring en ökning av den oberoende variabeln innebär för den beroende variabeln i procent. Dels signifikansen, som ska ge försäkran om att sambandet inte är slumpmässigt. Detta värde skall helst vara så nära 0 som möjligt. Dessa värden presenteras i följande tabell:

Regressionstabell.

Globalisering som förklaringsvariabel till:	Koefficient	Signifikans
Storleken på Skuggekonomi som % av BNP.	-4,47	0,000
Skatt på inkomst, vinst och kapitalinkomst som % av BNP.	+0,209	0,000

Globaliseringen koefficient är -4,47. Detta innebär att för varje steg upp på indexet minskar skuggekonomin med 4,47 %. När det gäller skatter är globaliserings koefficient 0,209. Vilket innebär att för varje steg uppåt på indexet ökar skattevolymen med 0,0209 %.

Det slutliga värdet som är intressant för vår analys är signifikansen. För att man ska kunna förlita sig på att koefficienten verkligen stämmer i alla fall ska värdet vara så nära 0 som möjligt, där 0,05 är den vedertagna maxgränsen. I våra båda fall har vi ett signifikansvärde på så gott som 0 vilket innebär en stark signifikans och ger ett starkt stöd till att våra koefficienter är tillförlitliga.

5 Slutsatser och diskussion

5.1 Slutsatser

Globaliseringen medför stora förändringar för världens stater. Vi har i denna uppsats velat undersöka huruvida globaliseringen har en påverkan på staters kapacitet att implementera deras beslut, där vi närmare undersökte OECD-ländernas förmåga att utvinna resurser från medborgarna i form av skatter.

Vår undersökning ger stöd för att globalisering har haft en på staters fiskala kapacitet och därigenom totala statskapacitet. Vi drar slutsatsen utifrån vår empiri att globaliseringen har lett till en *förhöjd* fiskal kapacitet och att vår hypotes har stärkts. Vi har visat på ett negativt samband mellan globalisering och skuggekonomi samt ett visst positivt samband mellan globalisering och den totala skattenivån. Tillsammans ger de en samstämmig bild av att globaliseringen har inneburit en förbättring av staters förmåga att utvinna skatter. Båda våra regressionsanalyser har haft god signifikans. För att dra längre slutsatser om sambandet hade ytterligare studier behövt genomföras. Men vi kan åtminstone påvisa ett stöd för att globalisering bidrar till en ökning i fiskal kapacitet. Detta tyder på att den ökade politiska integreringen har gett ett positivt resultat och att arbetet från internationella organisationer osm just OECD har gett resultat.

Om statskapaciteten höjs ökar statens förmåga att implementera sin politik. Om globalisering mycket riktigt leder till ökad statskapacitet kan detta få positiva konsekvenser på länders välstånd, i synnerhet de där statskapaciteten idag inte är särskilt hög.

5.2 Diskussion

Uppsatsen baseras huvudsakligen på en kvantitativ undersökning över OECD-länderna, där en regressionsanalys gjorts med hjälp av data från KOF Globalization Index, Government Revenue Dataset (GRD), samt siffror över skuggekonomi från flera länder framräknade av Elgin och Oztunali vid Bogazici Universitet. Nackdelen detta innebär för vår uppsats är att till skillnad från en kvalitativ fallstudie kan en kvantitativ studie inte förklara något annat än ett samband. En kvalitativ fallstudie skulle kunna hitta andra resultat och förklaringar om varför något sker, så som vilka länder specifikt inom OECD som påverkas mest av globaliseringen.

Vidare finns det brister med användning av KOF Globalization index. Vår studie pekar inte på vilken dimension av globalisering, som påverkar staters fiskala kapacitet, likt Aziz N. Berdiev och James w. Saunoris forskning. Deras studie framhäver att politisk globalisering, och inte ekonomisk- och social globalisering som drivande orsak till minskad skuggekonomi (Berdiev & Saunoris 2017, s. 229). I vår studie ses de olika dimensionerna av globalisering som ett

enhetligt mått på helhetsgreppet globalisering, därmed utesluts även vilken typ av globaliserings-dimension som sägs påverka staters fiskala kapacitet.

Vi valde i vår undersökning att begränsa oss till OECD-länderna, som alla delar stora likheter med varandra. Vårt resultat hade nödvändigtvis inte sett likadant ut om vi hade valt en annan uppsättning länder. En anledning till denna avgränsning var att teorin om skattekonkurrens främst gällde kapitalstarka länder. För att genomföra undersökningen på ett större antal länder, och kunna dra slutsatser som gäller mer globalt, skulle man behöva kontrollera bortom ett land i fråga är relativt rikt på arbetskraft eller kapital

6 Referenser

Adam, Antonis – Pantelis Kammis – Athina Lagou, 2013. "The effect of globalization on capital: What have we learned after 20 years of empirical studies?", *Journal of Macroeconomics*, vol. 35, s. 199-209.

Berwick, Elissa – Christia, Fotini, 2018. "State Capacity Redux: Integrating Classical and Experimental Contributions to an Enduring Debate", *Annual Review of Political Science*, vol. 21, s. 71-91.

Blanton, Robert G. – Bryan Early – Dursun Peksen, 2018. "Out of the shadows or into the dark?: Economic openness, IMF programs, and the growth of shadow". *Rev Int Org*, vol 13, s. 309-333

Bretschger, Lucas – Frank Hettich, 2002. "Globalisation, capital mobility and tax competition: Theory and evidence for OECD countries Department of Economics", *European Journal of Political Economy*, vol. 18, nr 4, s. 695-716.

Dreher, Axel, 2006. "The influence of globalization on taxes and social policy: An empirical analysis for OECD countries", *European Journal of Political Economy*, vol. 22, nr 1, s. 179-201.

Elgin, Ceyhan - Oğuz Öztunalı, 2012. "Shadow Economies around the World: Model Based Estimates". Bogazici University [Elektronisk]
<http://ideas.econ.boun.edu.tr/RePEc/pdf/201205.pdf>
Hämtdatum: 2019-12-17

Esaiasson, Peter - Mikael Gilljam - Henrik Oscarsson - Ann Towns - Lena Wängnerud, 2017. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad. 5:e upplagan*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

Europeiska Unionen, 1996. "Taxation in the European Union: Discussion paper for the Informal Meeting of ECOFIN Ministers" [Elektronisk]
[https://www.verginet.net/UserFiles/File/Avrupa_Birliđi/Taxation/General_Information/taxation_sec\(1996\)487_en%20Ek%203.pdf](https://www.verginet.net/UserFiles/File/Avrupa_Birliđi/Taxation/General_Information/taxation_sec(1996)487_en%20Ek%203.pdf)

Förenta nationerna, 2002. "Manual on Statistics of international trade in services". [Elektronisk]
<https://www.oecd.org/sdd/its/2404428.pdf>
Hämtad 2020-01-06

Global policy forum. "Globalization of Politics". [Elektronisk]
<https://www.globalpolicy.org/globalization/globalization-of-politics.html>
Hämtdatum 2020-01-06

International Monetary Fund 2018. Shadow Economies Around the World: What Did We Learn Over the Last 20 [Elektronisk]

<https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2018/01/25/Shadow-Economies-Around-the-World-What-Did-We-Learn-Over-the-Last-20-Years-45583> Hämtdatum 2019-12-13.

Mann, Michael, 1984. "The Autonomous Power of the State: Its Origins, Mechanisms and Results", *Archives Européenne de Sociologie*, vol. 25, nr 2, s. 185–213.

Nationalencyklopedin 1 = Nationalencyklopedin, 2019. *OECD*. [Elektronisk]
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/oece> Hämtdatum: 2020-01-03.

Nationalencyklopedin 2 = Nationalencyklopedin, 2019. *Marshallplanen*. [Elektronisk]
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/marshallplanen> Hämtdatum: 2020-01-03.

Nationalencyklopedin 3 = Nationalencyklopedin, 2019. *Globalisering*. [Elektronisk]
<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/globalisering> Hämtdatum: 2020-01-04.

OECD, 1998. "Harmful tax competition - an emerging global issue 1998" [Elektronisk]
https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/harmful-tax-competition_9789264162945-en#page1
Hämtdatum: 2020-01-07

Ottervik, Mattias, 2013. "Conceptualizing and measuring state capacity: Testing the validity of Tax Compliance as a Measure of State Capacity". QOG [Elektronisk]

https://www.qog.pol.gu.se/digitalAssets/1468/1468814_2013_20_ottervik.pdf
Hämtdatum: 2019-12-17

Schneider, Friedrich – Buehn, Andreas – Montenegro E., Claudio, 2010. "Shadow Economies All over the World: New Estimates for 162 Countries from 1999 to 2007". Världsbanken [Elektronisk]
<http://documents.worldbank.org/curated/en/311991468037132740/pdf/WPS5356.pdf>
Hämtdatum: 2019-12-17

Soifer, Hillel, 2008. "State Infrastructural Power: Approaches to Conceptualization and Measurement", *Studies in Comparative International Development*, vol. 43, nr 3, s. 231–251.

Sørensen, Georg, 2017, "Globalization and the nation-state" i Daniele Caramani, *Comparative Politics, 4:e upplagan*. Oxford: Oxford University Press, s. 422